

מי מכיר את האיש שנקיר?

בבית-ספר תיכון עירוני ה' בתל-אביב לא אנס שום תלמיד את המורה להתעמלות שלו. המורה לתנ"ך לא התחננה עם התלמידים שלה. התלמידות של כיתה ה' לא עשו אורגיה עם התלמידים מכתה ז', ואף אחד מהם לא גנב את המכוניות של האבא שלו.

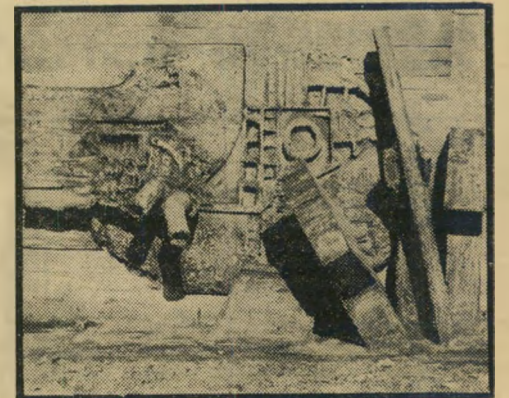
קרה שם דבר הרבה יותר גורא. קרה שם סקנדל כזה, שכל ההורים יוצאים בגללו מכליהם ומכלי ילדיהם, מאיימים להוציא את הבנים מבית-הספר ולהתלונן. להתלונן בממשלה ולהת-לונן בכנסת.

מה קרה שם? תלו שם את ציוריהם של נפתלי בום, אהרון כהנא ויגאל תומרקין על קיר. אילו לפחות שמו שם את בוטיצ'לי, או את רמברנדט! איש לא היה אומר דבר. יכלו לשים שם איזה תקופה כחולה של פיקאסו, או תמונת-נוף של צייר מעין-הרוד. אבל זה? מה זה בכלל? אם זה נוף, אז איפה הפרחים? ואם זה בן-אדם, אז איפה העיניים שלו?

„אני פשוט נדהם,“ אומר סגן-המנהל של בית-הספר, „אני לא תופס את זה. פעם אמנם לא הבנתי כלום באמנות, אבל עכשיו אני מתחיל כבר להבין: קראתי את חיי מיכאל אנג'לו של אירווינג סטון. אבל את הציורים הללו אני פשוט לא יכול לתפוס.“ המורה להתעמלות מתנגד לציורים, כי הם „מחנכים את התלמידים לשר-בבות.“ והמורה להיסטוריה לא ראתה אותם. והיא גם לא רוצה לראות אותם.

ביום הראשון באו הילדים לבית-הספר, ראו את הציורים, הסתכלו עליהם ולא ידעו מה לה-גיד. הם הלכו הביתה ושאלו את ההורים שלהם. ההורים שלהם אמרו להגיד שזה לא ציורים. זה זבל.

„ראית את התמונות?“ שאלתי את אחד ה-הורים, שגר ברחוב בארי בצפון תל-אביב. „לא ראיתי, ואינני רוצה לראות,“ הוא ענה. „שיתנו לי בית מלא כסף, אני לא אלך לראות“

הקיר של תומרקין

את זה! עושים צחוק מאנשים. צוחקים מהם. שיתביישו להם.“

„אני לא מבין כלום בציור,“ אמר האבא של יוסי כהן. „אבל...“ אבל הוא חושב שזה קיש-קוש, שזה בכלל לא ציור, ושמכיר להוריד את זה תיכף ומיד. לעשות במקום זה דשא, או אולם-התעמלות. „אחר כך מתפלאים,“ אמר אבא גרינברג, „שהנוער יוצא לתרבות רעה. מראים

לו את הדברים האלה, מרשים לו לקרוא רומנים-זעירים ולראות סרטים קולקלים, ובסוף עוד ילמדו אותו שירה מ'דרנית.“ „למה הם לא יכולים לשים תמונות נורמליות בבית-הספר, כמו אצלנו בבית?“ אומרת אשתו. בבית שלהם בשדרות-נורדאו תלויות צלחות, ובתוכן בני-המשפחה. „זה יפריע לנוגה שלנו להתרכז בלימודים. היא תיכשל בגללם בבחינות.“

„זה כמו בהצגה הזאת שראינו בקאמרי,“ אומר אדון שפירא מרחוב ארלוזורוב.

„זה לא היה בקאמרי,“ אומרת לו אשתו, „זה היה בהבימה.“

„מה פתאום בהבימה?“ שואל בעלה. „זה היה בקאמרי!“

„צריך לעשות משהו בוועד-ההורים,“ אומר אדון זקס, „זה לא יכול להימשך כך. באיזה רשות הם מכניסים כלי-כך הרבה צבעים לתמו-נה? זה לא חינוכי!“

הבנים-של-ההורים-שלהם הרבה יותר מע-שיים. הם מבלים את הפסקותיהם בהצעות שיי-מושיות:

„היה צריך לעשות דשא במקום זה. זה היה יותר לעניין.“

„אפשר היה לקנות בכסף הזה שלושה בתי-ספר. מדוע אף אחד לא חשב על זה?“

„או לתקן את הבתי-שימוש, לא?“

„כחיי, זה מפריע בלימודים, אי-אפשר להת-רכז.“

„כל-כך הרבה צבעים! איזה מין תמונה זאת.“

„מה, אתה לא רואה? זה אבסטרקטי, אתה יודע מה זה אבסטרקטי? כן?“

„כן. אבל איפה הראש שלו?“

בחור אחד, שנראה נבון מכולם, נעצר ליד התמונה, מסתכל בה בעיון, פוער פיו מרוב התרגשות. הוא ניגש ליגאל תומרקין עצמו.

שעומד בצד ושואל אותו בהתלהבות: „תסלח לי, מר תומרקין? כמה כסף אתה מקבל בשביל הדבר הזה?“

היה רק הורה אחד שראה את אחת התמונות והבין אותה. הוא רץ לצייר שצייר אותה ושאל אותו: „אתה לא מתבייש לצייר חזה של אשה בבית-ספר?“

„אבל זה לא חזה של אשה,“ אמר הצייר.

האבא לקח אותו אל התמונה והראה לו שני עיגולים. „זה שני עיגולים, זה לא חזה,“ הסביר לו הצייר.

אבל האבא לא נרגע: „איך אתה רוצה שהבן שלי ידע שזה לא חזה של אשה?“

שנית מצדה לא חיכור

אלפיים שנה נחו להם בשקט העצמות של גיבורי מצדה במצדה. עכשיו הסתיימה מנוחתם. הם צריכים לצאת משם ולעבור לקברי-ישראל, כדי שיוכלו להשתתף בתחיית-המתים של ה-יהודים, שלא יטעו, חס וחלילה, ולא ייכנסו לתחיית-המתים של הגויים.

הממונים על תחיית-המתים היהודית הם אנ-שי החברא קדישא. חברי אגודת כבוד המת, המטפלת גם בעצמות-המת, אברי-המת וחלקים אחרים שלו.

למזכיר האגודה קוראים שלמה אייזנבך. „אבל אני בעצם לא עושה שום דבר,“ הוא מתנצל, „אין לי שום קשר לאגודה הזאת, אני רק המזכיר שלהם.“

שואלים אותו אל מי אפשר לפנות בענייני האגודה, והוא לוחש בבהלה: „אני לא יודע, אין לי קשר לזה, אני לא המזכיר, אני מזכיר רק באופן פסי, אני שום דבר כאן. רק משהו פסי.“

מנהל האגודה הוא מנשה אייכלר. ביום הוא מוכר מזרונים וארונות, ובערב הוא מנהל את עסקי כבוד המת.

„בחפירות הארכיאולוגיות שנערכו בשנים האחרונות,“ הוא אומר, „נתגלו מאות שלדים של חיילי המרד נגד הרומאים ומשפחותיהם. למרות ההבטחות שהעצמות יובאו לקבורה, לא הובאה שום גופה. במקום זה מוחזקות העצמות זה כמה שנים, ומשמשות לכל מיני חפירות, דבר הפוגע בשלמות העצמות.“

הם נלחמים על זה כבר זמן רב, והם לא יוד-עים שכל הצרות שלהם רק תחלנה כשהם

יקבלו את העצמות. משום שאו הם יצטרכו להתחיל למיין אותן. כי אם יש ממזרים בין העצמות צריך לקבור אותם מחוץ לגדר, את המצורעים אסור חס וחלילה לקבור עם הלא-מצורעים. את המתאבדים צריך לקבור עם הממ-זרים. והרי כל 1700 לוחמי מצדה התאבדו מלבד ארבע זקנות, ואיך ימצאו את העצמות של ארבע הזקנות?

יהיה צורך לברר אם כל העצמות הן של יהודים כשרים, או שיש שם עצמות של יהודים שהאמא שלהם לא התחננה כראוי עם האבא

תמונות זיזעה של „כבוד המת“

שלהם. או יהודים שאכלו טריפה ביום כיפור, או נאפו עם אשת ריעם, או נשאו את שם ה' לשוא. וגם לאחר שיבררו וימינו את העצמות, הישאר בעיית תחיית המתים. משום שאז יכול ראובן, נביה, לקום לתחייה בטעות עם ראשו של יהודה, ויהודה יכול להתעורר בלי עמוד-סדרה, כי שכחו את עמוד-הסדרה שלו במצדה, וכו'.

להבדיל בין היהודים לרומאים לא תהיה בעייה — כי הרומאים לא היו נימולים. אבל איך יבדילו בין היהודים לבין הכלבים והחמור-רים שמתו באותו מקום?

המדע אמנם יודע להבדיל בין אדם לחמור, אבל אגודת כבוד המת לא מכירה במדע הכר-בארי הזה, שמגיע לתוצאות בשיטות פסולות של ניתוח-ימתיים.

כי אגודת כבוד המת לא נלחמת רק בעצמות של מצדה. היא נלחמת גם בניתוח-ימתיים. „גור-פות קדושים וטהורים,“ מתלונן האחראי על כבוד המת, „מועלים על שולחן הניתוחים, מיד לאחר יציאת נשמתם והחזרתה ליוצרם. שם מנתחים את כל הגוף בניוול ובבזיון.“

מדוע דווקא בניוול ובבזיון? „כי הרופאים הללו,“ מסביר הרב אייכלר, „מתנפלים על גופת המת לבתרה ולגזור ממנה גורי גורים. דם הנפש מוצא על-ידי מכונת שאיבה חשמלית. וחלקי-הגוף מושלכים לאחר עשות בהם כאוות-נפשם כדומן על פני האדמה, וקול הקורא עד מתי נשאר ללא מענה?“

„כל זה נובע מרדיפת הנוחיות של הרופאים,“ מאשים בזעם הממונה, „הם דוגלים בחופש-הפרט ומתנגדים לחוק שיחייב רופאים ללכת לנגב ולספר, אך כשהדבר נוגע לגופם של אח-רים הם דורשים לנתח ולהוציא אברים מן הגוף.“

„כל הרופאים הללו,“ מסכם הרב אייכלר, „הממירים את פי ה' ומנסים לעקוף את מצותיו, עוד יביאו כלייה על העולם.“

לחברא קדישא יש שתי הצעות לתיקון המצב. האחת היא שלא ישתמשו במתים מקומיים. מי שרוצה לנתח מת, שיביא לו אותו מארצות ה-גויים, מחוץ-לארץ.

האחרת היא שיש ינתחו בכלל, „הרופאים הללו,“ הם אומרים, „מנסים למנוע מבני-האדם את מו-תם, לדחות את הקץ. הם לא מבינים שלמות זוהי מצווה מהתורה. כתוב בפירוש ואל עפרך תשוב. צריך לקיים את זה.“

• בתמונה מוציא האיש עיון-זכוכית מגופה. קטע זה כוסה על-ידי העולם הזה במרובע שחור.